

ΜΑΡΙΑ ΜΗΤΡΟΣΥΛΗ
PHD-ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΑΤΕΙ-ΑΘΗΝΑΣ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ 34^Α
11636-ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.2109248417, ΚΙΝ.6944685599
E-MAIL mariamitrossili@gmail.com

ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗ

ΘΕΜΑ: 1^ο . Συμμετοχή στη δαπάνη περίθαλψης των ατόμων, τα οποία τοποθετούνται σε μονάδες και προγράμματα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες) που παρέχονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου για όσο χρόνο διαμένουν στις δομές αυτές, με παρακράτηση άνισου ποσοστού επί της σύνταξης την οποία λαμβάνουν, για παροχή όμοιων υπηρεσιών.

ΘΕΜΑ: 2^ο . Συμμετοχή στη δαπάνη περίθαλψης των ατόμων, τα οποία τοποθετούνται σε μονάδες και προγράμματα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες) που παρέχονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα για όσο χρόνο διαμένουν στις δομές αυτές, με παρακράτηση άνισου ποσοστού επί της σύνταξης την οποία λαμβάνουν για παροχή όμοιων υπηρεσιών.

Ερωτάται : αν είναι Σύμφωνες με το Σύνταγμα και με τις Διεθνείς & Ευρωπαϊκές Συμβάσεις
α) η διάταξη του Ν. 3984/2011, άρθρο 66, παρ.8 και η Υ.Α Αθήνα, 27 -7-2011 Αρ. Πρωτ : Π3β/Φ.ΓΕΝ/Γ.Π.οικ.
β) η διάταξη του Ν. 4052/2012, άρθρο 30, παρ.6 (δεν έχει εκδοθεί ακόμη Υπουργική Απόφαση).

ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

α) η διάταξη του Ν. 3984/2011, άρθρο 66, παρ.8 και η Υ.Α Αθήνα, 27 -7-2011 Αρ. Πρωτ : Π3β/Φ.ΓΕΝ/Γ.Π.οικ.

9. Στο τέλος του άρθρου 13 του ν. 2716/1999 προστίθεται παράγραφος 8 ως ακολούθως:

«8. Τα άτομα, τα οποία τοποθετούνται σε μονάδες και προγράμματα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης του άρθρου 9 του παρόντος νόμου, που παρέχονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, συμμετέχουν στη δαπάνη περίθαλψης τους για όσο χρόνο διαμένουν στις δομές αυτές, με ποσοστό επί της σύνταξης την οποία λαμβάνουν. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται το ποσοστό συμμετοχής κλιμακωτά ανάλογα με τη σύνταξη του κάθε περιθαλπόμενου, η διαδικασία και ο τρόπος καταβολής του, το όργανο ελέγχου και διαχείρισης των χρημάτων και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Αντίθετοι όροι στις συναφθείσες συμβάσεις των εν λόγω φορέων που παρέχουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης με τους ασφαλιστικούς φορείς δεν ισχύουν.»

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

«α) ΥΑ. Υ5β/Γ.Π.οικ./14/03/2012 (ΦΕΚ Β 1129/10-4-2012) «Καθορισμός συμμετοχής στη δαπάνη περίθαλψης των φιλοξενουμένων σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Οικοτροφεία, Ξενώνες) του ν. 2716/99 που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου».

2. Την ανάγκη κάλυψης λειτουργικών και λοιπών αναγκών, την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και την αποτελεσματική λειτουργία των Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης των δημοσίων φορέων, την αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών και φροντίδας στα άτομα αυτά, με ταυτόχρονη μείωση της κρατικής επιχορήγησης και την ανάπτυξη περαιτέρω κλινών για την εξυπηρέτηση περισσότερων ατόμων που χρήζουν φιλοξενίας. 3. Το γεγονός, ότι με την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη στον κρατικό προϋπολογισμό.

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

1. Οι φιλοξενοούμενοι στις Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Οικοτροφεία, Ξενώνες) του ν. 2716/99 συμμετέχουν στη δαπάνη περίθαλψης με παρακράτηση ποσού από τη σύνταξη που λαμβάνουν από τον ασφαλιστικό τους φορέα και απόδοση αυτού στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που τους φιλοξενεί. Το παρακρατηθέν ποσό της σύνταξης αποδίδεται απευθείας από τον φιλοξενούμενο ή τον δικαστικό συμπαραστάτη του στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Για τους φιλοξενούμενους σε Προγράμματα Προστατευμένων Διαμερισμάτων συνεχίζει να ισχύει το άρθρο 17 της 876/2000 ΚΥΑ.

2. Το ποσό της μηνιαίας σύνταξης που θα παρακρατείται και θα αποδίδεται στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου καθορίζεται κλιμακωτά ως ακολούθως: α) Για το τμήμα της σύνταξης μέχρι 500 ευρώ ποσοστό 50% β) Για το τμήμα της σύνταξης από 500,01 ευρώ μέχρι 700 ευρώ ποσοστό 70% γ) Για το τμήμα της σύνταξης από 700,01 και άνω ποσοστό 80%.

3. Το ποσό που αναλογεί στις ημερολογιακές ημέρες σε μηνιαία βάση κατά τις οποίες ο περιθαλπόμενος δεν εξυπηρετείται από το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου αλλά διαμένει με τους οικείους του θα επιστρέφεται στον περιθαλπόμενο είτε με απευθείας καταβολή είτε με συμψηφισμό κατά τον επόμενο ημερολογιακό μήνα.

4. Η διοίκηση του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου υποχρεούται με εξουσιοδοτημένο της όργανο να ενημερώνει τον φιλοξενούμενο για την παρακράτηση του αναφερόμενου ποσού και να ζητά από τον περιθαλπόμενο την υποβολή κάθε εγγράφου απαραίτητου για την εφαρμογή της παρούσας.

5. Τα παρακρατηθέντα ποσά εγγράφονται στα έσοδα του προϋπολογισμού του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και διατίθενται για τις ανάγκες των φιλοξενομένων των Μονάδων Ψυχικής Αποκατάστασης. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.» Η απόφαση αυτή να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Μάρκος Μπόλαρης».

β) η διάταξη του Ν. 4052/2012, άρθρο 30, παρ.6 (δεν έχει εκδοθεί ακόμη Υπουργική Απόφαση).

6. Προστίθεται παράγραφος 9 στο άρθρο 13 του ν. 2716/1999 (Α' 96) ως ακολούθως:

«9. Τα άτομα, τα οποία τοποθετούνται σε μονάδες και προγράμματα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης του άρθρου 9 του παρόντος νόμου, που παρέχονται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 11 του παρόντος νόμου και μόνο για τις δομές των οποίων η λειτουργία τους έχει ανατεθεί από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, συμμετέχουν στη δαπάνη περίθαλψής τους για όσο χρόνο διαμένουν στις δομές αυτές, με ποσοστό επί της σύνταξης την οποία λαμβάνουν. Τα Ν.Π.Ι.Δ. ελέγχονται ετησίως από ορκωτό ελεγκτή για το ποσό που συγκεντρώθηκε και τον τρόπο διαθέσεώς του, την έκθεση του οποίου υποχρεούται να υποβάλλει η διοίκηση του Ν.Π.Ι.Δ. μέχρι 31 Ιανουαρίου του επόμενου έτους στη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του Ν.Π.Ι.Δ. με την υποχρέωση αυτή η κρατική επιχορήγηση διακόπτεται. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται το ποσοστό συμμετοχής κλιμακωτά ανάλογα με τη σύνταξη του κάθε περιθαλπόμενου, η διαδικασία και ο τρόπος καταβολής του, το όργανο ελέγχου και διαχείρισης των χρημάτων αυτών, που δαπανούνται τα χρήματα αυτά και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Αντίθετοι όροι στις συναφθείσες συμβάσεις των εν λόγω φορέων που παρέχουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης με τους ασφαλιστικούς φορείς δεν ισχύουν.»

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

I : Κανονιστικό Πλαίσιο

A. Το Σύνταγμα (Σ)

Άρθρο 4 Σ ορίζει ότι

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου

5. Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους

Άρθρο 17 Σ

1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.

Άρθρο 21 Σ

3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

"6. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας."

Άρθρο 25 Σ

"1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. "

2. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.

3. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.

4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

B. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων : «Ευρωσύνταγμα»

Άρθρο 17

Δικαίωμα ιδιοκτησίας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.

Άρθρο 20

Ισότητα έναντι του νόμου

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Άρθρο 21

Απαγόρευση διακρίσεων

Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Άρθρο 34

Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική αρωγή

1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιο-

πρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 35

Προστασία της υγείας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου.

Ο Χάρτης αποβλέπει αποκλειστικά στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων έναντι πράξεων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ καθώς και των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των Συνθηκών της Ένωσης.

Γ. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Το **άρθρο 1** της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ορίζει ότι

Σκοπός

Ο σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι η προαγωγή, προστασία και διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης απόλασης όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα ΑμεΑ και η προώθηση του σεβασμού της εγγενούς αξιοπρέπειας.

Στα ΑμεΑ συμπεριλαμβάνονται άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, νοητικές, πνευματικές ή αισθητηριακές βλάβες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους.

Το **άρθρο 3** της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ορίζει ότι

Γενικές Αρχές

Οι αρχές της παρούσας Σύμβασης είναι:

- (α) σεβασμός για εγγενή αξιοπρέπεια, ατομική αυτονομία συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας να κάνει τις δικές του επιλογές, και ανεξαρτησία ατόμων,
- (β) μη-διάκριση,
- (γ) πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία,

II. ΑΠΑΝΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Επί των παραπάνω τεθέντων ερωτημάτων, η γνώμη μας είναι η ακόλουθη :

A) Προστασία της ισότητας

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις που η Χώρα έχει επικυρώσει με νόμο και ισχύουν ως εσωτερικό δίκαιο, η εγγύηση της ισότητας των ελλήνων πολιτών ενώπιον του νόμου και η συμμετοχή τους στα δημόσια βάρη αναλογικά αποτελεί θεμέλιο του δικαιοκρατικού συστήματος της έννομης τάξης μας. Η εγγύηση αυτή εκπληρώνεται συνήθως με την οριζόντια συμμετοχή των πολιτών στα δημόσια βάρη (φόρους, εισφορές). Ειδικότερα στις σημερινές συνθήκες οικονομικής κρίσης (με όρους ή στη βάση των διατάξεων των Συμφωνιών Δανεισμού) η εγγύηση αυτή εκπληρώνεται επίσης με την οριζόντια, πιο επώδυνη συμμετοχή των πολιτών στα δημόσια βάρη (φόρους, εισφορές), αλλά και με τη *στέρηση αυτοτελών ιδιοκτησιακών ή περιουσιακών δικαιωμάτων*, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα δικαιώματα μισθών, συντάξεων, επιδομάτων και κάθε άλλη μορφή αποδοχών των εργαζομένων και των δικαιούχων κοινωνικής ασφάλισης ή ακόμη και περιοδικών παροχών προς αυτούς (σε δόσεις ή εφάπαξ).

Στη βάση αυτή τα άτομα που πάσχουν από σοβαρές ψυχικές διαταραχές και αναπηρίες εκπληρώνουν ήδη (οριζόντια) τη συμμετοχή τους στα δημόσια βάρη και με τη *στέρηση αυτοτελών ιδιοκτησιακών ή περιουσιακών δικαιωμάτων*. Γι' αυτό και η επιπλέον στέρηση των συντάξεων, (ή ακόμη και επιδομάτων), των δικαιούχων κοινωνικής ασφάλισης με βάση το Ν. 3984/2011, άρθρο 66, παρ.8 και την σε εκτέλεσή Υπ. Απόφαση ..., καθώς και το Ν. 4052/2012, άρθρο 30, παρ.6, **ειδικά**

μόνο των ατόμων που πάσχουν από σοβαρές ψυχικές διαταραχές και αναπηρίες παραβιάζει τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς διατάξεις για την εγγύηση της ισότητας και δημιουργεί διακρίσεις σε βάρος των συγκεκριμένων πολιτών, οι οποίοι αντί να τύχουν της προστασίας του κράτους, σύμφωνα με τις κείμενες σχετικές διατάξεις, καλούνται να στερηθούν παράνομα θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

Επιπροσθέτως, **τα άτομα που πάσχουν από σοβαρές ψυχικές διαταραχές και αναπηρίες** που τοποθετούνται σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης ανήκουν στις ευάλωτες εισοδηματικές κατηγορίες των Ελλήνων πολιτών, οι οποίες δε διαφοροποιήσεις των παρακρατήσεων των συντάξεων ή επιδομάτων τους είναι αυθαίρετες, γιατί δεν είναι δυνατόν να γίνονται με βάση την αρχή της αναλογικότητας της οικονομικής δύναμης του συνόλου των τυχόν εισοδημάτων των ψυχικά αρρώστων και αναπήρων, κατά το άρθρο 4 παρ. 5 Σ, εφόσον δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην προκειμένη περίπτωση η μέθοδος της κλίμακας εισοδήματος ή άλλη ανάλογη μέθοδος.

Τέλος, ακόμη και αν υποθέσουμε λανθασμένα ότι πρόκειται για οικονομικό βάρος (4 § 5 Σ), αυτό θα πρέπει να επιβάλλεται χωρίς διακρίσεις και με βάση την αρχή της αναλογικότητας (4 παρ.5 Σ και 25 παρ.1Σ, δ). Όμως, δεν είναι δυνατόν να νοηθεί αναλογικότητα, όταν προβλέπεται **κλιμακωτά παρακράτηση των συντάξεων για παροχή των ίδιων ακριβώς προσφερομένων υπηρεσιών ψυχικής υγείας**. Αντίθετα, με όρους ή στη βάση των διατάξεων των Συμφωνιών Δανεισμού, θα μπορούσε να νοηθεί συνεισφορά ενός εύλογου ποσοστού (πχ. του 25%-30%) των συντάξεων για όσο διάστημα διαβιώνει κάποιος ψυχικά άρρωστος σε Μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες), ενώ για τους απόρους πρέπει να προβλέπεται ρητά πλήρης κάλυψη.

Άλλωστε, η μη εφαρμογή των παραπάνω αρχών αποτελεί αντικείμενο δικαστικού ελέγχου.

B) Προστασία της ιδιοκτησίας

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ, αλλά και τη νομολογία του ΕΔΔΑ, η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους. Σε αυτήν περιλαμβάνονται ακόμη περιουσιακά δικαιώματα οικονομικού περιεχομένου, όπως μισθοί, συντάξεις, επιδόματα και κάθε άλλη μορφή αποδοχών των εργαζομένων η/και δικαιούχων κοινωνικής ασφάλισης ή ακόμη περιοδικών παροχών προς αυτούς (σε δόσεις ή εφάπαξ). Τα προαναφερόμενα δικαιώματα είναι νομικά αυτοτελή ιδιοκτησιακά δικαιώματα και τυγχάνουν αυτοτελούς νομικής προστασίας, εφόσον το καθένα θεμελιώνει αυτοτελή απαίτηση που στηρίζεται στο νόμο. Έτσι η αφαίρεση ολικώς ή μερικώς ιδιοκτησιακού δικαιώματος γίνεται **κατά βάση μόνο με αναγκαστική απαλλοτρίωση** χάριν της δημοσίας ωφέλειας και μάλιστα προβλέπεται αποζημίωση για αυτήν, ενώ δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις δικαιώματος περιουσιακού οικονομικού περιεχομένου.

Αντίθετα, είναι εφικτή υπό όρους η στέρηση της σύνταξης :

A) στην περίπτωση ανεξόφλητων βεβαιωμένων και ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο μπορεί νομίμως με αναγκαστική κατάσχεση σε χείρας τρίτου, να γίνει στέρηση ιδιοκτησιακών ή περιουσιακών δικαιωμάτων οικονομικού περιεχομένου. Ωστόσο, ακόμη και τότε, σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεων Δημοσίων Εσόδων, *εξαιρούνται της κατασχέσεως εις χείρας τρίτων τα 3/4 των απαιτήσεων εκ μισθών, συντάξεων και πάσης φύσεως ασφαλιστικών βοηθημάτων καταβαλλομένων περιοδικώς, επιτρεπομένης της κατασχέσεως επί του 1/4 αυτών δια τα προς το Δημόσιον χρέη των δικαιούχων των απαιτήσεων τούτων*. Ενώ σύμφωνα με το (Ν. 3714/2008, άρθρο 4): *«Δεν επιτρέπεται η κατάσχεση μισθών, συντάξεων και ασφαλιστικών βοηθημάτων που καταβάλλονται περιοδικά, εφόσον το ποσό αυτών μηνιαίως είναι μικρότερο των χιλίων (1.000) ευρώ, στις περιπτώσεις δε που υπερβαίνει το ποσό αυτό επιτρέπεται η κατάσχεση επί του ενός τετάρτου (1/4) αυτών, το εναπομείνον όμως ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο των χιλίων (1.000) ευρώ.»*

B) στην περίπτωση ανεξόφλητων βεβαιωμένων και ληξιπρόθεσμων οφειλών προς Ιδιώτη, οι μισθοί, οι συντάξεις και οι ασφαλιστικές παροχές (είτε προέρχονται από δημόσιο είτε από ιδιωτικό φορέα) εξαιρούνται από την κατάσχεση, ακόμη και όταν καταβάλλονται με κατάθεση σε τραπεζικό

λογαριασμό του οφειλέτη (άρθρο 982 ΚΠΔ). Επίσης από το συνδυασμό των διατάξεων 464ΑΚ και 451ΑΚ **οι μισθοί και οι συντάξεις είναι όχι μόνο ακατάσχετοι αλλά και ανεκχώρητοι και ασυμψήφιστοι**. Οι δε παραπάνω διατάξεις είναι αναγκαστικού δικαίου και δεν επιτρέπεται αντίθετη συμφωνία των μερών. Συνεπώς τυχόν εκχώρηση του οφειλέτη είναι άκυρη και η ακυρότητα εξετάζεται και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.

Με βάση το παραπάνω σκεπτικό, **στα άτομα που πάσχουν από σοβαρές ψυχικές διαταραχές και αναπηρίες** και τοποθετούνται σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες) δεν είναι νόμιμη η στέρηση και η παρακράτηση ποσών της σύνταξης τους ή του επιδόματός τους. Αντίθετα τα άτομα αυτά τυγχάνουν της ειδικής προστασίας του κράτους, σύμφωνα με τις κείμενες σχετικές διατάξεις και η παρακράτηση ποσών της σύνταξης τους ή επιδόματός τους είναι παράνομη, χωρίς νόμιμη αιτία και θεμελιώνει αστική ευθύνη του Κράτους (άρθρα 105-106 ΕισΝΑΚ).

Γ) Προστασία της υγείας (άρθρο 21 παρ. 3)

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις που η Χώρα έχει επικυρώσει με νόμο και ισχύουν ως εσωτερικό δίκαιο, το δικαίωμα στην υγεία αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα, το οποίο τελεί υπό την εγγύηση του κράτους, στο βαθμό που το κανονιστικό περιεχόμενο του κοινωνικού δικαιώματος στην υγεία (άρθρο 21 παρ. 3 Σ) έχει ενισχυθεί από την κατοχύρωση του ατομικού δικαιώματος στην υγεία του άρθρου 5 παρ. 5 Σ., ενώ ικανός αριθμός διατάξεων συνδυαστικά θεμελιώνουν ευθεία υποχρέωση του κράτους για τη λήψη θετικών μέτρων για την προστασία της υγείας των πολιτών, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η λήψη θετικών μέτρων για την ψυχική τους υγεία, ενώ τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την άσκησή τους αποτελεσματικά (25 παρ 1 εδ β Σ).

Λαμβάνοντας υπόψη: α) τα συγκεκριμένα νομικά δεδομένα σε σχέση με την ίδρυση και λειτουργία μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης του άρθρου 9 του ν. 2716/1999 και τις σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις κατ' εφαρμογή του, ιδίως τις Υ3α/ οικ. 876/2000, Υ5β/ οικ. 1962/2000, Υ5β/οικ.974/29.03.2001, Υ5α,β/Γ.Π. οικ. 18127/2001, Υ5β/Γ.Π. οικ. 40055/2001, την Υ5β/Γ.Π.35724/2002, ΔΥ8/Β/οικ.70071/30-6-2004, Υ5α,β/ΓΠ.οικ.39321/2010, τους σχετικούς Κανονισμούς ΕΚ και Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη Στρατηγική και στήριξη της ΕΕ για την ψυχική υγεία με τις συμπεριλαμβανόμενες σχετικές δεσμεύσεις της Ελλάδας, καθώς και το υπογεγραμμένο Σύμφωνο μεταξύ του Επιτρόπου Απασχόλησης Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών κ. Spidla και του Υπουργού Υγείας, και β) τα συγκεκριμένα πραγματικά δεδομένα για τους ψυχικά αρρώστους στους οποίους παρέχονται υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στα οικοτροφεία και ξενώνες καθώς είναι άτομα με πολύ σοβαρές παθολογίες, ιστορικό χρόνιας παραμονής σε ψυχιατρεία, παραβίασης δικαιωμάτων και συχνά χωρίς στενή οικογένεια ή ακόμη ηλικιωμένοι με προβλήματα άνοιας κ.λπ., ακόμη και στις σημερινές συνθήκες οικονομικής κρίσης (με όρους ή στη βάση των διατάξεων των Συμφωνιών Δανεισμού) που μπορεί να προβλεφθεί μείωση του κοινωνικού κράτους, η συρρίκνωση του κοινωνικού δικαιώματος στην ψυχική υγεία και ειδικότερα στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση των παραπάνω προσώπων δεν μπορεί να είναι αυθαίρετη και αντίθετη στην αποκατάσταση της ανθρώπινης υγείας και στη διασφάλιση του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας και του δημοσίου συμφέροντος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στις σημερινές συνθήκες λόγω έλλειψης πόρων του Κράτους, μπορεί να προβλεφθεί συνεισφορά για συμμετοχή του αρρώστου-ενοίκου **αποκλειστικά** στα ατομικά έξοδα διαβίωσής του (ένδυση, ψυχαγωγία), ενός εύλογου όμως ποσού/ποσοστού (πχ. του 20% ή 25%) **επί των εισοδημάτων** για όσο διάστημα διαβιώνει κάποιος ψυχικά άρρωστος σε Μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες) με ρητή την σύμφωνη γνώμη του, ενώ για τους απόρους πρέπει να προβλεπεται ρητά πλήρης κάλυψη.